

Aktuell litteratur brukt i arbeidet med portalen og til inspirasjon og videre lesing

Boktittel	Forfatter	Forlag	Om innhold
Identitet og tilhørighet - Om ressurser og dilemmaer i en krysskulturell oppvekst	Salole, L. (2018)	Gyldendal	Hvor hører man hjemme når man er oppvokst med flere kulturer? Hvem er man da, og hva vil det si å være annerledes? Hva i en slik oppvekst gir motstand, og hva gir muligheter? Denne boken utforsker noen grunnleggende sider ved det å vokse opp med krysskulturelle erfaringer, blant annet eksistensielle utfordringer knyttet til en oppvekst med flere kulturer og den unike kompetansen som kulturelle minoritetsbarn utvikler. Forfatteren diskuterer hvordan kultur og flerkultur er med på å forme oss, og dermed vår opplevelse av identitet. Samtidig fremhever hun betydningen av faktorer som migrasjonsstress, transnasjonalitet, sosial ekskludering og diskriminering for krysskulturelle barns utvikling og tilhørighet. Et sentralt perspektiv er at krysskulturelle barn ofte ikke blir forstått og møtt på egne premisser. Det skyldes både at normen gjerne settes av enkulturelle og enspråklige barn, og at de krysskulturelle på alle arenaer enten må leve opp til eller bryte med andres forventninger og kategoriseringer.
Kulturforskjeller i praksis – Perspektiver på det flerkulturelle Norge	Eriksen, T.H. og Sajjad, T. A. (2020)	Gyldendal	Kulturforskjeller i praksis handler om de muligheter og utfordringer et fleretnisk samfunn gir. Tilsynelatende greie begreper som kultur, etnisitet, nasjon, minoritet og identitet viser seg å være kompliserte når man skraper litt i dem, og forfatternes budskap er at det er nødvendig å problematisere begrepene vi tenker med, for å unngå fordommer og vanetenking. I bokens første del gis en innføring i

			kulturforståelse. Begrepene etnisitet, nasjonalisme og identitetspolitikk står sentralt. I bokens andre del er det den faktiske fleretniske og flerkulturelle situasjonen i Norge i dag som er tema. Egne kapitler er viet temaer som mat, kropp og helse, sykdom, ekteskap, familie og forholdet til myndighetene.
Barnehage – hjem samarbeid i et mangfoldig samfunn. I Heldal, M., Hagen, T.L., Olaussen, I.O. & Haugen, G.M. (red.) <i>Barnehagelæreren i en foranderlig verden.</i>	Bergsland, M. D. (2023).	Fagbokforlaget	
Internasjonal migrasjon – En samfunnsvitenskapelig innføring	Odden, G. (2018)	Fagbokforlaget	Boken har en transnasjonal tilnærming til migrasjon, der også migranternes bånd til opprinnelseslandet vektlegges. Boken gir innsikt i ulike former for migrasjon, som sirkulær migrasjon, transittmigrasjon og returnmigrasjon.
Mangfold i barnehagen. Fra politisk vilje til flerkulturell virkelighet.	Bakken, Y. og Solbue, V. (red.) (2016)	Fagbokforlaget	‘Det flerkulturelle’ som deskriptivt og normativt vs. den erfart flerkulturell barnehagevirkeligheten (med sine utfordringer og konflikter) Sammenheng kultur og sosialisering, variasjon i familiestrukturer, ulike verdier i barneoppdragelse Kapittel 1: Den flerkulturelle barnehagen – ide og realitet. Kapittel 2: Kræsjkurs i flerkulturell kompetanse – bra å vite for et godt samarbeid mellom barnehage og hjem.
Mangfold og mestring i barnehage og skole.	Fandrem, H. (2019)	Cappelem Damm Akademisk	Særlig relevant del 3 om “den gode praksis”.

<p>- Migrasjon som risikofaktor og ressurs</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Eksempler på konkrete tiltak i samarbeid med minoritetsforeldre. • Prinsipper for godt samarbeid med minoritetsforeldre. • Familielæring • Hvorfor engasjerer ikke minoritetsforeldre seg i barnehage og skole? • Tiltak i barnehage og skole overfor barn med traumer som følge av krig.
<p>Lek og samspill i et mangfoldsperspektiv</p>	<p>Kanstad, M. & Kibsgaard, S. (2015)</p>	<p>Fagbokforlaget</p>	<p>Forfatterne beskriver hvordan personalet i barnehagen kan forholde seg i lek og samspill i barnegrupper preget av mangfold. Det er lagt særlig vekt på hvordan en kan imøtekomme barn som skal utvikle et nytt språk og en ny kultur i barnehagen. Forfatterne representerer ulike faglige ståsteder som pedagogikk, norsk, drama og musikk og vil dekke flere kunnskapsområder i den nye barnehagelærerutdanningen.</p>
<p>Andrespråk og flerspråklighet i barnehagen</p>	<p>Alstad, G.T. (2016)</p>	<p>Fagbokforlaget</p>	
<p>Barns flerkulturelle steder. Kulturskaping, retorikk og barnehageutvikling</p>	<p>Bergersen, O. (2016)</p>	<p>Universitetsforlaget</p>	<p>Denne boken legger fram til diskusjon en rekke eksempler på hvordan barnehager arbeider med flerspråklige og flerkulturelle tematikker. I boka vises det hvordan flerspråklighet kan være utgangspunkt for fellesskap, og hvordan mangfold og flerkulturalitet er noe barn lager sammen gjennom kommunikasjon og felles kulturskaping. Barn og barnegrupper er mangfoldige, men barns utforskning av verden gjennom språket gir dem noen felles opplevelser som preger dem - og derfor også våre framtidige samfunn.</p>

			Gjennom lek, sang, undring og fortelling skaper barn språk som gir grunnlag for fellesskap. Boka dokumenterer og reflekterer over hvordan dette kan skje i en flerspråklig kontekst. Slik synliggjøres det språklige grunnlaget for demokratiske fellesskap som skapes i barnehagen. Fagboka er skrevet for ansatte og studenter i barnehagelærerutdanningen, og for ansatte innenfor barnehagesektoren
Barns flerkulturelle steder	Bergersen, O. (2016)	Universitetsforlaget	«Barns flerkulturelle steder» legger fram til diskusjon en rekke eksempler på hvordan barnehager arbeider med flerspråklige og flerkulturelle tematikker. I boka vises det hvordan flerspråklighet kan være utgangspunkt for fellesskap, og hvordan mangfold og flerkulturalitet er noe barn lager sammen gjennom kommunikasjon og felles kulturskaping. Barn og barnegrupper er mangfoldige, men barns utforskning av verden gjennom språket gir dem noen felles opplevelser som preger dem - og derfor også våre framtidige samfunn. Gjennom lek, sang, undring og fortelling skaper barn språk som gir grunnlag for fellesskap. Boka dokumenterer og reflekterer over hvordan dette kan skje i en flerspråklig kontekst. Slik synliggjøres det språklige grunnlaget for demokratiske fellesskap som skapes i barnehagen.
Flyktningkompetent barnehage	Tveitred, K., Vestad, L., Sævik, S. og Fandrem, H. (2017)	Fagbokforlaget	En inkluderende barnehage for alle Hvordan kan barnehagen forberede seg til å ta imot flyktninger Å bygge kapasitet hos de ansatte i barnehagen Spørsmål til refleksjon i personalgruppa.

<p>Like muligheter i lek? Interetniske møter i barnehagen</p>	<p>Zachrisen, B. (2015)</p>	<p>Universitetsforlaget</p>	<p>Pedagoger må ha kunnskaper om det som skjer mellom barn i lek, for å kunne gi barn med etnisk minoritetsbakgrunn et godt barnehage tilbud.</p> <p>Lek forstås i denne boka som en viktig møteplass for barn hvor de kan bruke og utvikle sine kompetanser, og gis mulighet for et likeverdig samspill.</p>
<p>Møter mellom mennesker - Innføring i interkulturell kommunikasjon</p>	<p>Dahl, Ø. (2013)</p>	<p>Gyldendal akademisk</p>	<p>Grundig innføring i interkulturell kommunikasjon. Belyser temaer som møtet med fremmede språk, bruk av tolk, uvant kroppsspråk, ulik forståelse av tid, flytting, bruk av makt og hvordan man kan håndtere kulturelle konflikter.</p>
<p>Utforsking av flerkulturelle praksiser i barnehagen.</p>	<p>Andersen, C.E & Sand, S. (2012)</p>	<p>Oplandske Bokforlag</p>	<p>Idehefte med erfaringer, refleksjoner og ideer fra forskningsprosjektet "Den flerkulturelle barnehagen i rurale strøk".</p> <p>Tre barnehager i Gjøvik, Stange og Hamar har deltatt i et spennende prosjekt.</p> <p>Hovedformålet har vært å finne ut hvordan man kan utvikle god flerkulturell praksis i barnehagen. Barnehagene har i særlig grad hatt lek og foreldresamarbeid som hovedtema.</p> <p>Idéheftet presenterer mange ideer og har varierte beskrivelser av praksis som kan være til inspirasjon for andre barnehager.</p> <p>Det blir lagt vekt på å få fram hvilke utfordringer personalet møtte, og hvilke erfaringer de gjorde seg underveis i utviklingen av praksis.</p> <p>Heftet er ment å gi inspirasjon til det daglige arbeidet i barnehagen.</p>

<p>Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen</p>	<p>Andersen, C.E, Bleka, M. & Gjerven, M. (2006)</p>	<p>Cappelen akademiske forlag</p>	<p>Boka gir teoretiske og praktiske eksempler på hvordan mangfold kan komme til uttrykk, utforskes, skapes og samarbeides om i barnehagen. Boka er spesielt rettet mot førskolelærerstudenter og ansatte i barnehager, men bør også leses av lærere og andre som arbeider med mennesker. Å arbeide i barnehagen innebærer å forholde seg til mangfold i form av språk, kulturer, religioner og identiteter. Dette er utfordrende, men også berikende. Forfatterne presenterer alternative perspektiver på arbeid i barnehagen som kan hjelpe studenter og førskolelærere til å se hverdagen på nye måter. Her fremheves ulike språklige, kulturelle og religiøse uttrykk som ressurser i barne- og personalgruppen, og betydningen av foreldre som viktige samarbeidspartnere for barnehagen. Forfatterne problematiserer hvordan mennesker omtales i et flerkulturelt samfunn, og diskuterer hvordan personalet kan arbeide i et mangfoldig miljø ved å ha et bevisst forhold til holdninger og ved å utvide sine kunnskaper.</p>
<p>Flerstemmig mangfold: Samarbeid med minoritetsforeldre</p>	<p>Becher, A.A. (2006)</p>	<p>Fagbokforlaget</p>	<p>Følgene temaer tas opp i denne boka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kulturell variasjon - Barn og foreldre i samiske områder - Samarbeid med foreldre- i mangfold og til mangfold - Minoritetsforeldre problematiserer sin egen og barnas identitet og framtid - "likhet" i Norge - Sosialiseringsprosesser i det pluralistiske samfunn - Hvem er i posisjon til å snakke? Hvilke stemmer blir lyttet til? Postkoloniale perspektiv i pedagogisk arbeid -

Ulikheter og fellesskap. Flerkulturell pedagogikk i barnehagen	Sand, S. (2008)	Oplandske bokforlag DA	<p>Handler om hvordan en kan arbeide for å skape og utvikle flerkulturell pedagogikk, og boka løfter spesielt frem flerkulturell pedagogikk i barnehagen og hvordan en kan bruke språklig og kulturelt mangfold som en ressurs for alle barna.</p> <p>Boka tar opp sentrale områder med utgangspunkt i lover, rammer og teoretiske perspektiv. Den legger vekt på både presentere den etablerte forståelsen på området og bringe frem nye perspektiver og forskning.</p>
Flerspråklige barn i barnehagen. I Hvidsten, I. (red.). Spesialpedagogikk i barnehagen.	Sandvik, M. (2017).	Fagbokforlaget	Om morsmålets betydning, kulturforskjeller i språksosialiseringen
Migrasjonsrelaterte vansker. I Nilsen, V.D. (red.) Spesialpedagogisk hjelp i barnehagen.	Haugen, R. og Lie, B. (2017).	Fagbokforlaget	Om større omfang av psykiske vansker hos minoritetsspråklige, ulikheter i kultur, minoritetsspråklige barnehagebarn og språkvansker
Flerspråklige barn og utviklingsforstyrrelser.	Karlsen, E.J. og Gjevikhaug, A.C. (2020).	Gyldendal	<p>Flerspråklig språkutvikling: forskjeller og ulikheter mellom språk</p> <p>Kapittel 3: om morsmålets betydning for familie og identitet, hemmende faktorer for flerspråklig utvikling, spesialpedagogisk hjelp og det ordinære tilbudet fagpersoners kompetanse, spesialpedagogens rolle, spesialpedagogisk kompetanse og flerspråkighet, flerspråklige fagpersoner</p> <p>kap. 6: om foreldresamarbeid og bevissthet om holdninger og verdier, tolk, felles forståelse, kommunikasjonsmønstre, samarbeid om flerspråklig utvikling, ASK</p>

Tittel artikkel	Forfatter	Lenke
Mot en ny satsing på flerspråklighet – en analyse av språkpolitiske føringer i barnehagens styringsdokumenter. <i>Nordic Studies in Education</i> , 40(3), 249–267.	Giæver, K., & Tkachenko, E. (2020)	https://doi.org/10.23865/nse.v40.2442
Tilgang til fellesskap i den flerkulturelle barnehagen. <i>Barn – forskning om barn og barndom i Norden</i> , 38(2).	Giæver, K. (2020).	https://doi.org/10.5324/barn.v38i2.3705
Språkpedagogisk arbeid og de yngste flerspråklige barnehagebarna. <i>Norsk pedagogisk tidsskrift</i> , 103(2-03), 159-171.	Lindquist, H. (2019).	https://doi.org/10.18261/issn.1504-2987-2019-02-03-07
Barnehageansattes språkpraksis med flerspråklige 1–3-åringer.	Lindquist, H. (2018).	http://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/1557/1541
"Det er veldig forskjellig fra hjemlandet mitt": Migrantforeldres erfaringer med kommunikasjon og samhandling med barnehagepersonalet. <i>Nordic Journal of Comparative and International Education (NJCIE)</i> , 7(3).	Rønning Tvinnereim, K., & Bergset, G. (2023).	https://doi.org/10.7577/njcie.5457
Å høre til der du bor: om foreldres opplevelser av tilhørighet gjennom barnehagen. <i>Nordisk barnehageforskning</i> , 19(2).	Eidsvåg, G. M. (2022).	https://doi.org/10.23865/nbf.v19.240
«Vi må gjøre som nordmenn, gå på tur og sånn, integrere oss»: Flyktningforeldres erfaringer med barnehagen. <i>Nordisk barnehageforskning</i> , 19(3).	Lund, H. H. (2022).	https://doi.org/10.23865/nbf.v19.385
Partnerships in multicultural ECEC settings in Norway: Perspectives from parents and professionals. <i>Nordisk barnehageforskning</i> , 19(1).	Norheim, H., Moser, T., & Broekhuizen, M. (2022).	https://nordiskbarnehageforskning.no/index.php/nbf/article/view/228/245
Toddlers and their translingual practicing homes. <i>International Journal of Multilingualism</i> , 18(1), 59-72.	Lindquist, H., & Garmann, N. G. (2021).	https://doi.org/10.1080/14790718.2019.1604712
Språk i barnehagen – mye mer enn bare prat.	Udir	Flerspråklige barns språktilegnelse (udir.no)